

Keresztury Dezső: Arany János géniusa

A kérgelme művében újdonságot is váratlanságot szoktak uwanpelni; a kinyilatkoztatászerű erőt: a szellem csodáját, és a túncmünyrseni egyetlenséget: az egyéniség csodáját. Arany költői világa műveltségünk szerves elemei vált, olyan természetes birtokunkká, melyet már alig látszik szükségnek ipolni. Szellemének váratlansága, alkotásainak újszerűsége nem-igen válik tehát tudatosá közönségünk körében. Ő maga sem hangsúlyozta eredetiségét. Mintaképek tekiatélyjével támasztotta alá a maga igazát. Akövetette magát a nyelo tövénységnek, s mégis, egy magyar költőben sem volt annyi kifejezésbeli messiség, mint benne. A költői művészig mesterének mutatta magát, aki csak a hangok és dús változataiban, a formák tökéletességében, a képek biztos és eleven rajzában leli örömet, s közben egy nagyanyji, új magyar világot épített fel.

Arany nem a semmiből épített világot magának; a valóság zússkavaros, ellenséges anyagát formálta át költésétté. A nép világából indult ki, de felhasználta mindazt, amit-mint értékes ércet - a régiségből is kibányászatott. Bölcsője „magyar-sá ringatta”; kötelességtudása hazájában jelölte ki helyét; meggyökődése volt, hogy az igazi költő „az legyen, mi népe”. De csak az elidegeníthetetlen, szilárd magyarságnak birtokában nyugodt biztonsággal ragadta a világirodalom nagy szellemeit magára hatni.

Költéséte valóban egész és egységes világ. Ak évekkel ő is változott, bár soha nem tagadta meg azt, amiént egyszer lángolt: Petőfit és a népet, s azt sem, amit vállalt: a klasszikus